

Š T V O R L Í Š T O K

Časopis žiakov Súkromnej základnej školy

Školský rok 2020/2021

Číslo 1

január 2021

**Milí naši čitatelia,
na svete je
nové číslo
školského časopisu**

Štvorlístok!

Súťažíme aj on-line

Školské olympiády a súťaže sa nezastavili ani počas dištančného vzdelávania. Žiaci mali možnosť sa zapojiť do matematických i jazykových súťaží.

Výsledky školského kola Pytagoriády:

	Body za úlohy	Body za čas	Spolu
P3			
Samuel S.	10	11	21
Matiáš H.	11	8	19
P4			
Alexej H.	11	11	22
Adam H.	11	10	21
Matias L.	10	9	19
Alexandra R.	11	3	14
Filip H.	10	3	13
P5			
Tomáš H.	13	10	23
Michal J.	12	9	21
Ema M.	11	8	19
Andrej N.	11	8	19
Tomáš V.	12	6	18
Zuzana B.	11	5	16
Nella B.	13	0	13
P6			
Matej K.	10	8	18
Lenka O.	10	1	11
P7			
Dorota F.	13	5	18
Nelly J.	11	5	16
P8			
Martin B.	12	10	22
Monika B.	12	7	19
Kristína K.	11	3	14

Krása Vysokých Tatier

Dnes ráno som otvorila oči a...pochopila som, že to nebol sen, že zimná tatranská rozprávka sa včera naozaj skončila. Pre istotu som rýchlo vstala z postele a pozrela von z okna na našu záhradu. V lete býva pekná. Malá, upravená, zelená. S otcovým pokoseným trávnikom a maminými kvetinkami asi v každom kúte. Z okna mojej izby zvyknú vyzeráť ako také fličky vyliatej akrylovej farby. Ale dnes je vyblednutá. Šedá ako kožušok princeznej Lady z obľúbenej vianočnej rozprávky mojej babičky Majky. Ako január v meste. Ale ešte včera bolo všetko inak.

Všetko malo krásnu farbu. Farbu naozajstnej zimy. Bielu. Na slnku sa trblietala ako keď Eliška nechtiac vysype trblietky, ktoré zvykne primiešať do svojich obľúbených domácich slizov vo svojom slizovom kútiku v rohu našej obývačky. Ešte včera sme boli vo Vysokých Tatrách. Sú naozaj krásne.

Deň po Vianociach nás naši rodičia zobrali na zimnú dovolenku do Tatier. Do útulného apartmánu v Tatranskej Lomnici. Veľmi sme sa tešili. V poslednej dobe musíme byť všetci zatvorení doma. Viem, je to rozumné, ale zároveň nie veľmi zábavné. Takže naša radosť bola o to väčšia.

Ráno v Tatrách boli najkrajšie. Keď sa ranné slnko opieralo o zasnežené kopce skalnatých štítov, chvíľami mi vyrážalo dych. Milujem zimu, takú ako z rozprávania starých rodičov. Zimu so závejmi a šľahačkovým snehom, ako hovorí naša Eliška. Šľahačkový sneh je najlepší na stavanie snehuliakov, guľovačku aj otláčanie anjelov. Anjelských krídiel. Stačí si len ľahnúť do šľahačkového snehu, zatvoriť oči a kmitať rukami. Keď tie oči otvoríš a poobzeráš sa okolo seba, máš pocit, že ležiš na veľkých mäkkých vankúšoch, ktoré niekto porozhadzoval všade, kde dovidíš. Veľkými mäkkými vankúšikmi bolo prikrýté celé Štrbské pleso, na ktorého zamrznutej hladine sme všetci ležali a mávali rukami. Vankúšiky boli všade. Na strechách hotelov, chát a dokonca aj všetky autá boli nimi prikrýté. Chvíľami som mala pocit, že sa môžem vyzuť a v tichosti po tých mäkkých vankúšoch kráčať. Viem, kto ich tam poukladal. Perinbaba. Večer, keď mama zaťahovala záves pred spaním, zavolała nás k oknu: „*Aha, ako husto sneží! Asi Perinbaba vysypala perinu. !*“

Ticho. To zasnežené ticho je tak silné. Tak tiché. Tichšie, ako keď Tatrám chýba snehová perina.

A vzduch v Tatrách? Ten je neopísateľný. Čistý a ľahký. Máš pocit, že je priesračný ako tatranské plesá. Ale keď zafúka, dokáže ti poškriabať hrdlo. Musíš byť zababušený ako snehuliak, ktorého sme si spoločne postavili. Aj on dostal na zahriatie pletený šál a pozapínali sme mu všetky gombíky z kamienkov, ktoré sme vyhrabali zo šľahačkového snehu na Štrbskom plese.

Stromy v Tatrách sú v zime oblečené do bielych ťažkých kabátov a keď zafúka, máš pocit, že tancujú na pomalú vážnu hudbu. Tancujú inak. Tancujú pomalšie, ako keď sú oblečené do jesenných farieb. Tancujú do taktu pani Zimy.

Od včera sme doma. Zimná dovolenka sa skončila, ale krásy zimných Vysokých Tatier si budem pamätať navždy. Možno, keď sa tam opäť vrátim, pani Zima už odovzdá taktovku farebnej jari a ja sa budem tešiť, že môžem sledovať rezkejšie tance tatranských stromov v ľahších zelených šatách.

RM

Dovolenka pri mori

Blížili sme sa k pláži, nášmu obľúbenému miestu pri mori. Jemný vánok sa hral s mojimi vlasmi. Slnko vysoko nad našimi hlavami sa ma dotýkalo svojimi lúčami a zrkadlilo sa na hladine. Malé vlnky nepretržite vznikali a zanikali, narážali do skál na brehu, tmolili sa pomedzi kamene. Rozbíjali sa o pobrežie na bielu morskú penu, z ktorej sa podľa známej rozprávky zrodila malá morská víla. Všetko dookola voňalo slnkom, morom, pieskom, životom. Na chvíľu som si len tak sadla a pozorovala tú nádhernú prímorskú atmosféru. Čajky krúžili nad hladinou a svojím džavotom mi pripomínali deti. Šumenie mora by sa dalo počúvať donekonečna. Malé kraby nakrátko vyliezli zo svojich útočísk a o chvíľu sa už opäť schovávali do tmných priestorov medzi skalami. Farebné rybky nedôverčivo premeriavali okolie pobrežia a radšej sa v krdli vracali späť do hlbín svojho kráľovstva.

Milujem potápanie, a tak ma po chvíli pritiahlo to ligotavé more, trblietajúce sa v popoludňajších slnečných lúčoch. Akonáhle som sa ponorila do vody, akoby som bola v inom svete. Všetky zvuky vonkajšieho sveta zrazu úplne zanikli. Hojdala som sa v rytme spolu s prúdom. Čím hlbšie som sa dostala, tým tajomnejší a väčší pokoj som cítila. V nádherných dúhových koraloch sa ukrývala chobotnica, ktorá si postavila svoju pevnosť z opustených mušlí. Jedna nádherná mušľa, ktorá ležala obďaleč, pritiahla môj pohľad. Podarilo sa mi ju získať z hlbiny ako pamiatku na toto výnimočné morské divadlo. Popri tom upútala moju pozornosť morská tráva, ktorá sa ako vlasy vlnila v tanci. Rybky v dômyselných zostavách akoby trénovali synchronizované plávanie. Na hodinku zrazu zastal pre mňa čas.

Pomaly zapadalo slnko a rozlúčila som sa mojím obľúbeným miestom na pláži. Viem, že ma sem vetrík opäť zaveje.

LS

Óda na čokoládu

Ó, tá moja čokoláda,
ó, tá moja pochúťka,
ó, ty si príchut' pre môj jazyk,
keď sa roztopáš v mojej puse.
Ó, ty čokoládové postavičky,
keby som vás mal každý deň,
ale nemôžem, čo je škoda.

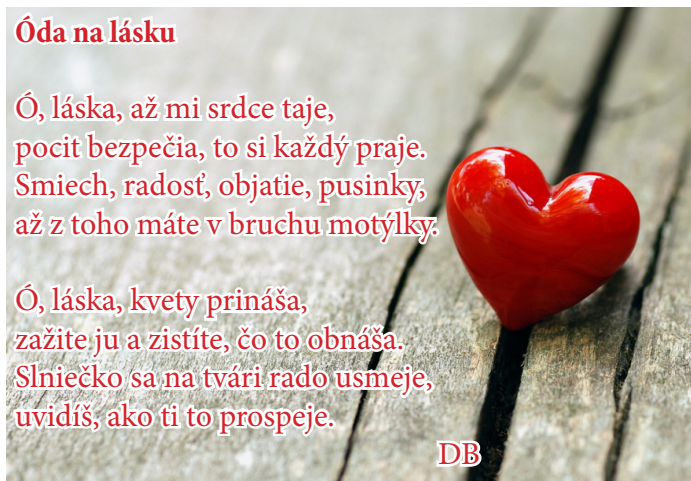
ŠŠ

Óda na lásku

Ó, láska, až mi srdce taje,
pocit bezpečia, to si každý praje.
Smiech, radosť, objatie, pusinky,
až z toho máte v bruchu motýľky.

Ó, láska, kvety prináša,
zažite ju a zistíte, čo to obnáša.
Slniečko sa na tvári rado usmeje,
uvidíš, ako ti to prospeje.

DB

O tom, že učiť sa vybrané slová nemusí byť nuda, sa presvedčili aj naši tretiaci. Vytvorili skvelé príbehy plné vybraných slov. Schválne, koľko ich narátate?

Čo sa stalo v obci Pyskaté Opýtance?

Čo sa stalo v obci Pyskaté Opýtance? Za šiestimi horami a šiestimi dolinami v jednom hrade v obci Pyskaté Opýtance žila zapýrená princezná Sofia. Raz sa vybrala na prechádzku a stretla veľmi pyšného zajaca, ktorý si myslel, že môže byť najrýchlejší. Spýtala sa ho: „A ty čo robíš v mojom lese?“ Zajac odpovedá: „Hľadám nejakú kozu, mám chuť na kozie mlieko. Budem po ňom vraj ešte rýchlejší.“

Tak sa vydali spolu hľadať koziu farmu. „Hej, pozri, tam v údolí je nejaká farma!“ Išli sa opýtať farmára, či by im nejakú kozu dal.

„A čo mi za ňu dáte?“

Zajac pošepkal: „Nechcete za ženu túto zapýrenú princeznú Sofiu?“

Farmár odpovedá: „Áno, bude so mnou každé ráno kozy dojiť.“

Princezná skríkla, že ona tam robiť nebude. Kozá Líza sa tak zľakla, že svojím kozím pyskom strčila do princeznej, tá spadla a pri tom rozbila pyštek na džbáne.

Keď to farmár uvidel, tak ich radšej z farmy vyhodil.

Nakoniec sa vrátili do obce Pyskaté Opýtance bez mlieka, ktoré by zo zajaca urobilo najrýchlejšieho na svete.

Nenasytá veverička

Malá veverička Ryšavka má 25 orieškov. Chcel aj kocúrik Rysáčik. Veverička Ryšavka klamala že mu dá, ale nedala. Za klamstvo jej narástli ryšavé vlasy. Keď veverička Ryšavka utekala, zastavilo ju veľké rysavé teliatko. Rysavé teliatko sa jej spýtalo: „Kam tak rýchlo utekáš?“ Ryšavá veverička zas klamala: „Idem ku ježkovi.“ Rýchlo utekala na strom a všetky oriešky tam zjedla sama. Keď ich všetky zjedla, tak strašne ju rozbolelo bruško, že plakala na celý les. Jej plač započul aj kocúrik a teliatko. Rýchlo utekali pre doktorku sovu. Sova ju ošetrila a nakázala, že nabudúce nemá zjesť všetky oriešky sama, ale radšej sa rozdeliť s priateľmi.

Čo robia tretiaci?

Tohtoročné darčeky si tretiaci nenechali na poslednú chvíľu, ale poctivo na nich pracovali niekoľko týždňov. Zistili, že ušitie líšky nie je také ľahké, ako sa na prvý pohľad zdá, ale stojí za tým veľa práce. Napriek tomu sa im vydarilo veľmi pekné darčeky pre ich blízkych, ktorí sa určite potešia takémuto ručne robenému darčeku.

Strom želaní a prianí

Vianočnú atmosféru sme si so štvrtákmi spríjemňovali i zdobením priestoru triedy. Jednou z mnoho aktivít, ktoré nám potvrdili, že máme šikovné ruky, bolo zhotovenie „Stromu želaní a prianí“.

Nebolo to vôbec jednoduché. Museli sme vyrobiť zázračných snehuliakov, ktorí sa vedia pohybovať čarovnou prírodou a objaviť magické miesto. Podarilo sa. Snehuliaci využili korčule, snowboard a lyže. Dostali sa k stromu a predali nám štafetu, aby sme mohli napísať veľké množstvo prianí a želaní. Písať sme museli sami. Veď uznajte, snehuliakov sme ešte písať nenaučili !!!

Namojveru, tých želaní a prianí sme zhotovili neúrekom. Vhodili sme ich do útrob čarovného stromu s myšlienkami, či sa nám naozaj splnia. Snažili sme sa všetci vyrábať z recyklovateľného a prírodného materiálu, ktorý sme si nahromadili počas jesene.

IČ

Čo sa stane, keď sa pomiešajú knižní hrdinovia

Ošarov.
Občas je jedna super para, ktorá sa poznala ešte zo školy. Pravidelne sa stretávajú a udržiavali medzi sebou pevné priateľstvo. Para sa jeden z nich Albus dozvedel, že na jednom ostrove v Tichom oceáne je skradený poklad. Čaroval so svojím kamarátom Harrym, Hermionou, Nickom, Vickym a Jupiterom. Rozhodli sa, že ho pôjdu hľadať. Jupiter pre všetkých prenajal loď od miestneho lodníka Rona. Ten im loď prenajal aj s kormidelníkom Lorenom. Prvý deň, na ktorú si všetci neesperťivo čakali. Vypluli na oceán s jednou snečnou márnou. Boli veľmi nadšení a šiel sa na spoločné dobrodružstvo. Časť

pár dní a dorazili na ostrov.
Najprv si robali veľa poschádzok a sišli si oddychovať.
Na ďalší deň ráno Albus všetkých zobudil a vyrazili na prieskum. O pár dní našli jaskyňu, a v nej poklad, ktorým každému po príchode domov, zabezpečil ľahší život a mohli tak spolu vieda chodiť časť na dovolenky a užívať si pekné dni

Tinka a Lissi v Rokforte
Tinku a Lissi pozvali do Rokfortu. Spriatelili sa s Hermionou. Navzájom si ukazovali aké kúzla vedia. Skúsali si vznášacie kúzlo a omylom Lissi premenili na žabu. Hermiona zavolała Rona. Ron sa ju pokúsil začarovať späť, ale premenil ju na žašu. Zúfalý Ron im zavolał svojho brata Freda. Fred ju odčaroval. Lissi bola znovu čarodějnicou. Potom išli spolu na večeru. Smiali sa na tom ako mohli Lissi premeniť na žabu a Ron na čašu.

Čo sa stane, keď sa pomiešajú knižní hrdinovia

ZVIERACÍ PRIATELIA

V paneláku na 7. poschodi bývali súrodenci Xaver a Xénia. Mali veľmi radi zvieratka. Xaver mal chameleóna Lega a Xénia korytnačku Julku. V ich paneláku bývalo veľa detí. Skoro každé malo nejaké zvieratko. Dominika z 7. poschodia mala rybičky. Harry z 2. poschodia mal sovu Hedvigu. Ron z 3. poschodia mal potkana Prašivca. Hermione zo 4. poschodia mala mačku Krivonožku.

V paneláku bývali aj dvaja dospelí susedia, ktorí tiež mali svoje zvieratka. Na 5. poschodi býval Hagrid a ten mal psa Chlpečika. Dumbledore zo 6. poschodia mal vtáka Fénixa. Často sa stretli pred panelákmi a rozprávali sa o svojich zvieratkách. Xaverov a Xéniin dedko má farmu. Radi tam aj s kamarátmi chodia. Má tam kravu Malinu a prasiatko Pepinu. Má aj veľký holubník pre pašťových holubov. Keď dedko chcel deti na farmu pozvať, poslal im po holuboch list. Väetci sa veľmi tešia, že sa vedú starať nielen o svoje zvieratka, ale aj o tie na farme.

EKO TIPY

Nájdem šušku alebo aj šišku:)

Prinesiem ju domov.

Vložím do misky/kvetináča s pôdou tak aby šuška z 2/3 vyčnievala.

Pôdu udržiavam vlhkú, nie však príliš mokrú, aby šuška nezhnila.

Čakám, či mi vyrastie malý stromček.

Ak sa podarí, zasadím ho na jar na mieste, kde by stromček mohol ďalej rásť.

Koľko (pitnej) vody pretečie doma do kanalizácie bez toho, aby sme si to čo i len všimli?

Keď umývame zeleninu, ovocie?

Keď si len vyplachujeme hrnček?

Keď si oplachujeme ruky len tak, bez mydla?

Keď máme pustenú vodu silným prúdom a stačilo by aj menej?

Keď sa ideme sprchovať a nastavíme si optimálnu teplotu?

... stačilo by ju pozbierať do misky, vedierka, kanvice a použiť pri polievaní stromčekov, kvetov, tráv.

MAĽOVANÉ PÍSOMKY

Kráľ Ľudovít XIII. 1610-1643
 - mal pomocníka Richelieu
 - vládol absolutizmom
 - jeho žena sa volala Anna Rakúška

Ľudovít XIV. 1638-1715
 rodiča: Ľudovít XIII + Anna Rak.
 - na tróne nebol úplne ten
 - miloval prepych a preto dal aj postaviť palác v Versaille
 - tiež vládol absolutizmom ako jeho otec

Veraille: veľká Paríž

Fráncúzsko v 17. storočí

- najznámejší výrok bol: **L'Etat c'est moi! štát som ja!**

Ľudovít XIV alebo Kráľ SLNKO.
 - každý deň to služobníci museli mermi, umyt, obliecť a až potom mohol výst zo svojej izby
 - pozýval si zaujímavých ľudí: umelcov
 - robil aj balet

- mal pomocníka Mazarina
 - ktorý používal mercantilizmus (čo najviac dovážať a čo najviac vyvážať)

! Napiš rešerko, čo nieš o PRAVEKU. **M. KUBA**
 Môžeš kresliť, ryšovať, pišať, vybrať mystické mapy! :)

PS: **HUSÍ TO BYT FAREBNÉ!** :))
 PRAVEK VEĽA ŠTÁSTIA :))

PRVÉ ŠTERKY

LUCY AUSTRACOPHYTECUS → **PRAVEK**

VÝVOJ ČLOVEKA:
HOMO HABILIS: Človek ručný
HOMO ERECTUS: Človek vypríamnený
HOMO SAPIENS: Človek rozumný
HOMO SAPIENS SAPIENS: Človek dnešného typu

PRVÁ ZBRAŇ → **PÁSTVÝ KUN**

KERAMIKA

Lovi a zberaci lovili: **Luci a zberaci zbierali: PLODINY**

-PALEOLIT **MANUT**
-MEZOLIT **SAPELUS**
-NEOLIT

! Napiš rešerko, čo nieš o PRAVEKU. **V. V. Štefaničová**
 Môžeš kresliť, ryšovať, pišať, vybrať mystické mapy! :)

PS: **HUSÍ TO BYT FAREBNÉ!** :))
 PRAVEK VEĽA ŠTÁSTIA :))

Čo je antropogenéza?
 Antropogenéza je vývin človeka. **Vymedzil ju Charles Robert Darwin (1809-1882)**

Beaver (pobrali mačiatka, mačiatka)
staršia stáda (stáda)
komunikačná sieť (komunikačná sieť)

obchádzali paleolitiku (obchádzali paleolitiku)
Robili si oblečenie (Robili si oblečenie z mamuti a kozy)
Lovili mamuta, mačiatka (Lovili mamuta, mačiatka a ďalšie korytnačky)
zberali mačiatka, korytnačky (zberali mačiatka, korytnačky, nosorožce)

Bevňák (Australopithecus)
 Kľúčové slová: **široký nos, veľké uši**

evolučná teória
 Charles Darwin - evolučná teória + na smrteľnej posteli povedal že sa milujú

Ludia
 stavali prístrešky, lovili, zberali...
 robili náštope ako spomínajú pevný klin...

! Napiš rešerko, čo nieš o PRAVEKU. **M. KUBA**
 Môžeš kresliť, ryšovať, pišať, vybrať mystické mapy! :)

PS: **HUSÍ TO BYT FAREBNÉ!** :))
 PRAVEK VEĽA ŠTÁSTIA :))

PRAVEK delíme → **PRAVEK**

PALEOLIT
MEZOLIT
NEOLIT

NEOLITICKÁ R.
 ľudia začali pestovať plodiny...

Australopithecus → **Afrika** → **Lusi** → **Domestikácia**

Vývoj človeka:
homo habilis - človek ručný
homo erectus - človek spríamnený
homo sapiens - človek rozumný
homo sapiens sapiens - človek dnešného typu

Náštope ako: **pevný klin**

Charles Darwin - evolučná teória + na smrteľnej posteli povedal že sa milujú

Ludia
 stavali prístrešky, lovili, zberali...
 robili náštope ako spomínajú pevný klin...

Výklad je slohový útvar, ktorým autor vysvetľuje alebo objasňuje nejaký jav, problém. Napísať dobrý výklad nie je vôbec jednoduché. No naši deviataci sa s touto výzvou popasovali skutočne excelentne!

ANIME

Anime je slovné označenie pre animované alebo kreslené seriály (ale aj) a filmy, ktoré sú pôvodom z Japonska a sú určené pre všetky vekové kategórie. Je ďalšou interpretáciou mangy, japonských komiksov, ktoré sú často pretvorené do tejto animovanej formy.

Spôsob kresby, ktorý je typický len pre Japonsko, je to, čo robí Anime tak unikátne. Charakteristikou postáv sú veľké hlavy s výraznými očami, malé ústa a vlasy rôznych farieb. Časté sú aj postavy so zvieracími znakmi, keomonimi, ako napríklad uši či chvost. Taktiež v množstve Anime neplatia fyzikálne zákony, alebo platia len do určitej miery. Umožňuje sa tak hrdinom, ale aj obyčajným ľuďom, robiť veci, ktoré inak nie sú fyzikálne možné.

Začiatky vývoja Anime sú z obdobia vzniku veľkých amerických štúdií ako Walt Disney. Rýchlosť vývoja bola však dlhodobo ovplyvnená japonskou konzervatívnosťou a ich neochotou experimentovať s novými druhmi umenia. Jeho rozmach začal až po druhej svetovej vojne, kedy sa v roku 1963 medzinárodne preslávil animovaný seriál Tesuwan Atom, v zahraničí známi ako Astro Kid. Počas vývoja tohto a o pár rokov staršieho diela Shin Takarajima, sa vyvinul nový štýl animácie a príbehu, ktorý bol odlišný od západných štúdií. Nasledujúce roky sa Anime ďalej vyvíjalo a vytváralo ďalšie jedinečné prvky a žánre, ktoré tak ako v hranom filme, existujú aj v Anime. Je to napríklad komédia, akčný film alebo horor. V 80. a 90. rokoch dvadsiateho storočia vzniklo veľa z najznámejších seriálov, ktoré sú aj po rokoch stále populárne a mnohé z nich ešte stále neskončili. Dokonca v roku 2003 Anime Cesta do fantázie vyhralo cenu Academy Awards, taktiež známu ako Oskar, za najlepší animovaný film na 75. udeľovaní cien. Je to jediný neanglický film, ktorý vyhral túto cenu.

V súčasnosti každoročne vychádza množstvo Anime, na ktoré sa tešia jeho fanúšikovia z celého sveta. Najznámejšie Anime na Slovensku, ktoré väčšina ľudí pozná pod pojmom „detského kresleného seriálu“, sú Pokémon a Naruto.

AG

KAPOR OBYČAJNÝ

Kapor obyčajný je ryba, ktorá žije v rybníkoch alebo v pomaly tečúcich vodách. Latinský názov pre túto rybu je *Cyprinus carpio*. Kapor má dĺžku tela obyčajne 50 cm a telo má zavalitý vysoký tvar.

Cyprinus carpio pochádza z Číny, kde sa chovali už pred 4000 rokmi. Tu aj zistili účinky na vývin kaprov v rybníkoch, kedy po prenesení mladi u nich zaznamenali lepší rast. V tejto Ázijskej krajine ich krmia kuklami hodvábnika morušového, ktorého druhé meno je odvodené od rastliny, moruše, často lemujúcej Čínske rybníky. V dnešnej dobe je to pomerne rozšírená ryba žijúca aj na území Slovenska. Na rozdiel od Číny, u nás sa kapor obyčajne krmí larvami hmyzu, kôrovcami ale aj červami a rastlinnou potravou. O kaprov sa v rybníkoch starajú rybári či porybní.

Kapor obyčajný sa z pohľadu výskytu a rozloženia šupín delí na viacero poddruhov. Poznáme napríklad kapra šupináča, s ktorým sa stretávame najčastejšie. Taktiež medzi známe druhy patrí kapor lysý, ktorý je celkom bez šupín a kapor zrkadlový, ktorý má svoje šupiny v strede tela. Okrem týchto je ešte veľa druhom kapra obyčajného, ktoré nie sú celkom známe. Šupiny kaprov sú pružné, pokrýva ich tenká pokožka a prekrývajú sa. Je na nich ešte aj vrstva kožných žliaz a slizu, ktorý chrániaceho ryby pred parazitmi a plesňami, znižuje trenie pri pohybe vo vode.

Kapor nemá zuby v čelustiach, nachádzajú sa v pažeráku, kde tvoria tri rady zubov. Vďaka tomu dokážu filtrovať a aj rozomieľať potravu. Rozmnožujú sa pomocou ikier kladenými samičkou do plytkej vody, kde sa prilepia na rastliny. Ikry sú oplodnené mliečom vypusteným samčekom do vody v ich blízkosti. Ani samica, ani samec sa o svoje mláďatá nestarajú, tak ako väčšina rýb. Kapor počuje veľmi dobre, hoci nemá vonkajšie uši a má aj vynikajúci čuch, podľa ktorého sa orientuje. Pri orientácii mu pomáhajú aj hmatové fúziky na hlave, keďže očami vie rozlišovať len svetlo a tmu.

Táto zaujímavá ryba, rozšírená takmer po celom svete, patrí do čeľade kaprovitej a je najväčšou kaprovitou rybou na Slovensku.

AV

ÚHYN MORSKÝCH KORALOV

V roku 1998 sa vedci pri natáčaní dokumentu Modrá planéta stretli s úplne novým javom, o ktorom sa dovtedy vôbec nevedelo. Korálové útesy začali úplne blednúť. V dnešnej dobe je kvôli tomuto javu zničená takmer celá Veľká korálová bariéra v Austrálii a mnoho ďalších korálových útesov.

Biela farba korálov je spôsobená tým, že koraly vylučujú riasy, s ktorými žijú v symbióze. Tieto riasy koralom dodávajú farbu a dopravujú im výživné látky, vďaka ktorým korálové kolónie rastú. Keď sa pozriete na čisto biely koral, môže sa vám zdať, že je pekný, no v skutočnosti to je tragické. Pretože to, na čo sa pozeráte, je jeho kostra a koral je mŕtvy. Morské riasy nakoniec biele koraly udusia a útes sa premení z krajiny zázrakov na pustinu.

Zo začiatku bolo blednutie korálov záhadou. Vedci však postupne zistili, že na mnoho miestach, kde koraly bledli, sa oceán otepľoval. Klimatológovia už dlhú dobu varujú, že planéta sa otepľuje, pretože spalujeme fosílnu palivú a do atmosféry uvoľňujeme oxid uhličitý a iné skleníkové plyny. Výrazné výkyvy uhlíku v atmosfére vždy narušovali stabilitu na Zemi. Tento jav sprevádzal všetkých päť hromadných vymieraní. V predchádzajúcich prípadoch potrebovala sopečná činnosť až milión rokov, aby z jadra Zeme vydolovala dostatok uhlíka na spôsobenie katastrofy. Rýchlym spaľovaním živých organizmov nazhromaždených za milióny rokov v podobe uhlia a ropy sme to dokázali za necelých 200 rokov. Teplota vzduchu bola celosvetovo relatívne stála až do 90. rokov, ale ukázalo sa, že iba vďaka oceánu, ktorý prebytočné teplo pohlcoval a náš vplyv tak zastieral. Veľká korálová bariéra je najväčšia sústava korálových útesov a ostrovčekov na Zemi. Dokonca je ju možné pozorovať z vesmíru. Je domovom pre viac ako 350 druhov korálov. V rokoch 2016 a 2017 ju zasiahlo rozľahlé blednutie a hovorilo sa aj o jej úplnom zániku. Podľa odborníkov vymreli asi dve tretiny korálov. Vtedy blednutie zasiahlo najmä severnú časť bariéry. V marci tohto roka zasiahla korálové útesy už tretia vlna blednutia, tentoraz oveľa silnejšia a zničené boli koraly v celom rozsahu bariéry.

Ak pôjdete na dovolenku k moru a uvidíte nádherný biely koral, tak si spomeňte, že tento koral je mŕtvy. Korale sú neodmysliteľnou súčasťou potravného reťazca a aj celého ekosystému. Preto by sme nemali byť sebecký a myslieť len na seba, ale aj na našu planétu, pretože bez nej by sme tu neboli.

KK

FORMULA 1

Formula 1 sa považuje za kráľovnú motoristického športu. Bola založená v roku 1946. Majstrovstvá sveta Formuly 1 sú zložené z pretekov, nazývaných Veľká cena. Súťaží sa na pretekárskych tratiach. Dnes sa preteká hlavne v Európe, ale preteky bývajú aj v Amerike, Ázii a v Austrálii, kde sa sezóna vždy začína. Jazdci sedia v špeciálnych autách, monopostoch. Je to jednomiestne auto prispôbené danému jazdcovi. Auto váži asi 740 kilogramov. Krídla na nose auta a celý jeho rám je prispôbený, aby vzduch auto bez problémov obtekal a aby malo auto menší odpor. Maximálne rýchlosti môžu presahovať až 350 km/h.

Šampionát F1 korení z automobilových pretekov zo začiatku dvadsiateho storočia. Prvých päť ročníkov majstrovstiev sa uskutočnilo v tridsiatych rokoch minulého storočia. Najskôr toto podujatie nieslo názov Formula A. V roku 1947 však vznikla Formula 2, takže sa názov zmenil na Formulu 1. Prvý oficiálny šampionát sa konal v roku 1950 a prvým majstrom sveta sa stal Giuseppe Farina. Zo začiatku sa pretekalo hlavne v Európe. Keď sa ale postupne začali zakazovať reklamy na cigarety, tak sa šampionát začal presúvať aj do ostatných krajín sveta. Napríklad do Indie, Maroka, Číny,... Keďže preteky F1 patria medzi najnebezpečnejšie športy sveta, tak sa muselo zapracovať na bezpečnosti. V minulosti boli smrteľné havárie bežné. Známa je napríklad havária Nikiho Laudu, pri ktorej skoro prišiel o život. Bol uväznený v plameňoch skoro minútu. Utrpel vážne zranenia. Vďaka tejto havárii sa začalo pracovať na kombinézach jazdcov. Dnes sú kombinézy z materiálu, ktorý musí vydržať v priamom ohni zhruba minútu. V roku 2014 sa však stala hrozná nehoda, kedy Jules Bianchi vpálil popod žeriav. Po pár mesiacoch v kóme zomrel. Po tejto udalosti na monopost pridal systém halo – svätožiara. Svätožiara je umiestnená na ráme auta nad jazdcovou hlavou. Je vyrobená z titánu a má zabezpečiť, že pri kolízii auta s bariérami sa vodičovi nič nestane. Za krkom majú takzvané HANS zariadenie, ktoré zaručí, že sa jazdcovi nezlomí väzy. Toto bola odozva na haváriu Ayrtona Sennu z 1.5.1944, kedy si zlomil väzy.

Najúspešnejší jazdci v F1 sú nemecký jazdec Michael Schumacher a britský jazdec Lewis Hamilton. Obidvaja majú 7 titulov majstra sveta. Hamilton má momentálne najviac víťazstiev a štartov z prvého miesta. Potom sú jazdci ako Juan Manuel Fangio, Niki Lauda, Alain Prost, Ayrton Senna, Max Verstappen alebo Sebastian Vettel.

PR

AGILITY

Agility je kynologický šport, pri ktorom pes, pod vedením psovoda, prekonáva prekážky rozostavané na parkúre v poradí určenom rozhodcom.

V agility rozoznávame niekoľko kynologických prekážok. Jednoduchá skoková prekážka je jedna zo základných prekážok. Pes sa od malička učí prechádzať cez skočku, ale skákať môže až od jedného roka. Už z dvoch skočiek sa dá vytvoriť niekoľko cvičení a sekvencií. Na pretekoch v agility sa vždy začína skokovou prekážkou, pretože je tam umiestnená časomiera. Víťazom na pretekoch sa stáva tím, ktorý prebehne parkúr v čo najkratšom čase a bez trestných bodov.

Parkúr je prispôbený schopnostiam psa a psovoda. U začiatočníkov je maximálny počet prekážok 15. Psovod si za 10 minút musí zapamätať trať, akou povedie svojho psa. Každá prekážka na pretekoch alebo na tréningu je očíslovaná, pričom psovod musí naviesť psa na prekážku v určenom poradí. Keď pes obehne, odmietne skočiť alebo neprekoná danú prekážku, tak má daný tím trestné body za odmietnutie. V prípade, že pes prekoná prekážku, ktorá nebola v poradí alebo pes vbehne do druhej diery tunelu, tak (v kategórii začiatočník) sú strhnuté ďalšie body za chybu. V prípade, keď je na pretekoch tím zaregistrovaný ako pokročilý, je za túto chybu okamžite diskvalifikovaný. Vyvenčenie na parkúre je dôvodom diskvalifikácie, rovnako i odchod psa a nedokončenie behu.

Ďalšou zo základných prekážok v agility je pevný tunel. Je to prekážka, ktorú pes buď miluje alebo sa jej bojí. Pes, ktorý má rád tunely, je vyrovnaný pes, ktorý hravo prekoná túto prekážku a aj rôzne sekvencie alebo tuneliády na pretekoch. Ku psovi, ktorý sa tejto prekážky bojí, pristupujeme veľmi opatrne a bez akéhokoľvek nátlaku. Postupom času si túto prekážku určite zamiluje.

Ako ďalšie sú tu zónové prekážky. Rozpoznávame áčko, kladinu a húpačku. Tieto prekážky sú pre psa veľmi náročné. Pes musí prekonať aj dvojmetrovú výšku. Psovod musí naviesť psa tak, aby sa pes dotkol tzv. zóny na konci prekážky, označenej inou farbou.

Najťažšia prekážka v agility je slalom. Slalom je zložený z 12-tich tyčiek. Slalom je náročný v tom, že pes musí mať prvú tyčku vždy z ľavej strany. Keď sa pes túto náročnú prekážku poriadne naučí, tak si ju veľmi obľúbi a bude to pre neho veľký adrenalín. Tento šport môže robiť každé plemeno psa, či už je to veľký nemecký ovčiak alebo maličký jazvečík.

TH

Óda na rodinu

Ó, moja rodina,
ty čo vieš pomôcť,
nemohla by som bez teba môcť.

Ó, moja rodina,
dala si mi domov,
s vami nepotrebujem ani peniazov.

Keď nájdeš svoju rodinu,
maj ju viac ako na polhodinu.

Ó, moja rodina,
nemá ťa každý,
no ja ťa budem milovať navždy.

KK

Óda na školu

Ó, škola naša, štvorlístok,
pamätáš, keď sme v tebe započali náš prvý školský rok?

My, ako malý prváci,
ty, ako veľká kamoška.

Učila si nás písať, počítať a aj s knihami prečítať.

Zvedaví sme boli a všetko chceli,
ty trpezlivo dávala si nám všetko dobré.

Vďaka tebe sa už vo svete nestratíme

a vždy s nostalgiou si na teba spomenieme.

Ty, škola naša najdrahšia, náruč svoju si nám vždy otvorila,

aby si nás všetko, čo dnes už vieme, trpezlivo naučila.
Dnes, ako deviataci, na konci našej cesty spoločnej, ťi chceme vrúcne ďakovať.

Ďakujeme za krásne časy, hry, vzdelania, za učiteľov a za šťastné časy,

Prijmi naše úprimné poďakovanie.

RM

Mikulášska zbierka pre detský domov

Redakčná rada:
žiaci a učitelia Súkromnej základnej školy Skalica

Koordinátor: Mgr. Lucia Vrbňáková